

Avarok Frankfurtban

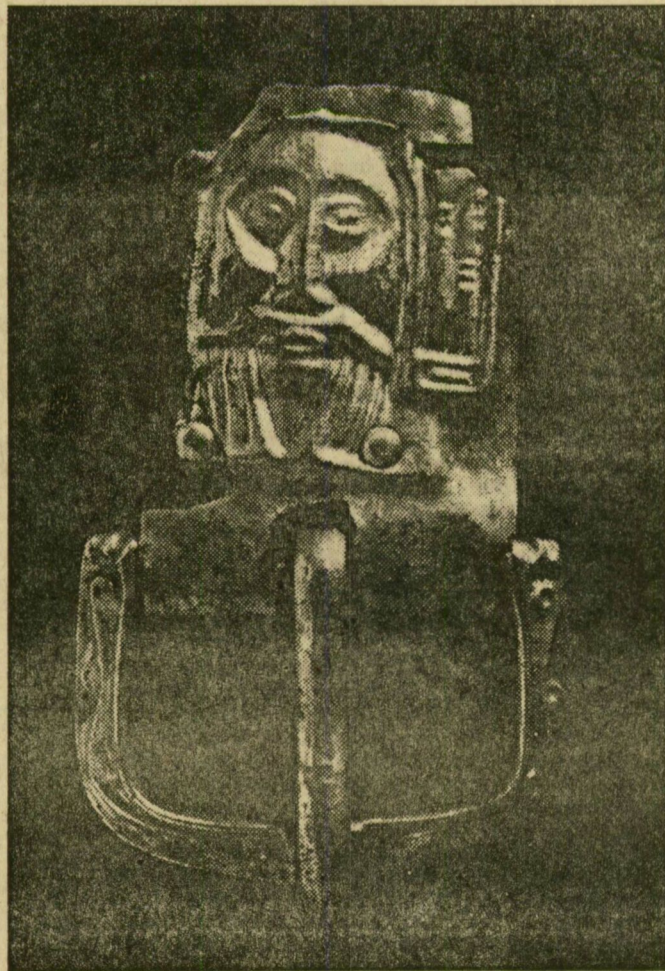
A frankfurti régészeti múzeum homlokzatán hatalmas transzparens hirdeti az újonnan megnyitott kiállítás címét, *Avarok Európában*, s a városban mindenütt fellelhető plakátokon még kiegészítik a szöveget: *Egy ázsiai lovas nép kincsei a VI–VIII. században*. A sajtó már előre tudósított az eseményről, s a megnyitón közel 400-an csodálták meg a finom művű vereteket, a kiállítást, mely a hesseni kultuszminiszter, *Vera Rüdiger*, a bajor államminiszter, *Hans Maier* professzor, *Köpeczi Béla* professzor, művelődési miniszter és *Horváth István* nagykövet védnöksége alatt nyílt meg. A látogatók már a belépéskor kézbe vehették a *csaknem 100 oldalnyi katalógust* — tele színes képpel — mely maradandóvá teszi a kiállítás emlékeit. A megnyitón *Walter Meier-Arendt* professzor, a múzeum igazgatója és *Szajlai Béla*, követségi titkár köszöntötte a vendégeket, majd *Bóna István* professzor méltatta az avarok jelentőségét Közép-Európa történetében.

Az avar lovasok 567-ben jelentek meg a Kárpát-medencében, s a Dunántúlt megszállva tartó longobárdokkal együtt megsemmisítő vereget mértek a Tiszántúlt megszálló gepidákra. Rövidesen 568 húsvétján a longobárdok kivonultak a Dunántúlról — újabb hazájuk emlékeit ma is őrzi Lombardia —, s az avarok a bécsi medencéig megszállták a területet. Közel 250 évig voltak a Kárpát-medence urai. Az első 100 esztendő — a korai avarok — idején félelmetes katonai erőt képviseltek, számos hadjáratot viseltek Bizánc ellen, végigrabolták a Bizánci birodalom Dunától délre eső városait. 670 táján az amúgy is sok színű, de zömmel belső-ázsiai eredetű avarság újabb jövevényekkel gyarapodott. A Balkánon át bolgár-török népcsoportok érkeztek a Duna-mentére, ugyanakkor uralmukat az Enns folyóig kiterjesztették. 670 és 710 között változás játszódik le az uralmi rendszerben, az

eddig egyeduralmú helyett hármassal uralomról tudunk. A VIII. században elsősorban a fém-művészetben történt változás. Az az érzésünk, hogy egyre inkább térnek át a megtelepedett paraszti életmódra. A VIII. század végén egyre erősödtek az ellentétek a Karoling birodalom és az avarok között, az első hadjáratot maga Nagy Károly vezette, sikertelenül. A század végén azonban belháború tört ki az avar vezetők között, s ez jelentősen meggyöngítette katonai hatalmukat. Olyannyira, hogy 796 nyarán Erik herceg kirabolta a kagáni székhelyet, egyes adatok szerint 15 négyökrös szekeret rakott meg arannyal, és vitt el az Aacheni császári rezidenciába. 802-ben azután az avar hatalom véglegesen összeomlott, mert a bolgár kán, Krüm, hálba tamadta az avarokat. Az avarok nem tudtak két fronton harcolni, 804-ben a kagan nyugatra menekült. A IX. század elején az avarok maradvékát Nyugat-Dunántúlon telepítették le. Valószínűnek tartható azonban, hogy az egykori népesség töredékei csaknem mindenütt tovább éltek.

A kiállítás 29 tárlójában több mint 4000 tárgyat mutatnak be a tárlat rendezői. A művészeti vezető, *H. Tóth Elvira* mellett *Kürli Béla* és *Müller Róbert* gyűjtötték össze az ország 16 múzeumából a korra legjellemzőbb s legszebb leleteket. A technikai vezető *Varjas Miklós* volt, hiszen a kiállítás Szegeden készült, ősbemutatójára Moszkvában került sor, s Frankfurt után Nürnberg, majd Párizs közönsége is megcsodálhatja az avarok kincseit. Külön kiemelhetjük a *kunbányai leletet*, mely az egyetlen eddig előkerült avar kagan színarany sír felszerelése, de láthatjuk kisebb méltóságok arany ékszereit is, (közel 4 kg arany) természetesen bemutatjuk a fazekasság, a haditechnika a mindennapi élet emlékeit. Reméljük, hogy a tárlat hazaérkezése után a magyar közönség számára is hozzáférhető lesz.

T. O.

(Dömötör Mihály felvételei)

Szepesi Attila

Szűz hava

Mint bolydult földön megjelölt vadak
bókláztunk a nyár díszletei közt
feledve a zöld pagonyt emésztő mérgeket
a zenétlen zenét
a szárnyakat lehúzó pusztulást

szemünk lehünyva léptünk olykor kristály éjeken
jó feledni újra gyermekül
a felszántott hegyek szélfolyosóit
s mintha a rég betemetett csapadék
hivnának futva futni lenn a romtenger alatt

kiállni villám-pörzsölt szirtre nézni lenn a hangyavárost
tünödni egy-egy bolygó fényeiben: mécsvilág vagy csillag-é
görbedni távol és közel
nem tudva pontosan mitől közel vagy távol
míg hordók nesze kél és denevér suhan

ledölni mohos köre hajnalig
nézni paták nyomában pezsgő vadvizet
tanulni a részletek türelmét
hadrakelt égtájak között
egy görbe hidat szélzúgatta fát

s a lomb hazatérés-órája idején
álmodni Szaturnusz csöndjében szárnyakat
hallgatni kondul-é szavunk egyetlenül
s hogy visszakondul-é harangzúgás a föld aló!
robinsoni sorsunk visszhangjaként.

Andrássy Lajos

Az emlékezések idején

(A film címe: TEGNAPELÓTT)

Romjai lettünk önmagunknak
Te jobban-e vagy én egészen?
Eladogattuk jobb erőnk:
Semmit se kaptunk érte készen.

Elment ez is. Elmúlt e nap
A többivel. Két temetésen
Temettem énemből a Fát
A meseteremtőt: nincs ki értsen
Meséinkből már hisz való
Történetünk az: életünk
Velünk pusztul ha porhadó
Földbe pihenni térhetünk.
Futottunk véres útakon
Előre völgyön-meredélyen
Gyönyörű holdak úsztak át
Fejünk fölött a nyári égen
Csak észrevenni nem jutott
Időnk. S erőnk se vigalomra.
Most nincs elég virág miből
Juthatna minden sírhalomra.

Eljött az Emlék Ideje
A Jövőt odébb toltuk érte
S amit nem mondtunk el: ime
Más mondja el. Ugyan ki kérte
Hogy bemocskolja tetteink
És szándékaink szent hitét is?
Hogy lenne tisztább ez a kéz
Ettől? És „nemvolttá” a Fétis?!

A „Tegnapelőtt” ütleget
Mai tudósa véli: Ó igen
S mi nem tudhatjuk mit tett az IDŐ
Es embere! Dehát ugyan kiből
Érett tetté az akarát: letűnt
Korok után a tisztább indulat
Alljon két lábra itt E földön is
S hogy győzelmére most velünk ihat?
Ki áltatja a Bölcs Fiút
Hogy apját korcsá merevítve
Mellét feszítve állhat itt
Ön-ön árnyékát lökve fénybe?!
Ne legyen büszke arra mit
Apjával együtt én hibáztam
De tegye szebbé az út
Magá előt hogy én is lássam
Hogyan s hová jut nélküle?!
Ősök csontjait verve itt még
Nagyot nem tett egy fia sem
Csak sűrűbbé vált a sötétség!

Látni láttam én s jobban azt
Ahonnan jöttünk s ahogyan
Legyen — szeretném — ivelőbb
Sorsod Fiú — én jó fiam!
De mit belőlünk vett a múlt
Jövő utadat kikövezni:
Ne feszítsd föl még oklatan
Mert ingoványba lépsz! Kitenni
Jeleket: „Erre!” s „Erre ne!”
Lehet a gondod s legyen is
At kell hogy törj a cél felé
Még meredekebb sáncon is.

Rajtunk is átlép az IDŐ
A történelem ránk taposhat
De sírunkon a fű kinő:
S ettől lesz réted balzsamosabb.

